

Αἱ ὀλίγοι ἀλλὰ λεπτολόγοι διορθώσεις τοῦ κειμένου ἀποδεικνύουν τὴν ἐξονυχιστικὴν ἔρευναν τοῦ συγγραφέως, ὅστις ἔτυχεν ἐπὶ τούτοις τῆς φιλόφρονος συμπαραστάσεως, ὡς εὐγνωμόνως σημειοῦται εἰς τὸν πρόλογον τοῦ δευτέρου τόμου, τῶν παπυρολόγων καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων κ. κ. J. Irigoin καὶ E. Delebecque. Ὁ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῆς Ἑταιρείας (Association) Guillaume Budé λαμπρὸς παρισινὸς Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Les Belles Lettres» ἀνταπεκρίθη εἰς ὅλας τὰς τεχνικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ συγγραφέως. Τὸ ἀρχαῖον κείμενον ἐτέθη εἰς τὰς πρὸς τὰ δεξιὰ σελίδας, ἐν ᾧ ἡ γαλλικὴ μετάφρασις ἐτέθη εἰς τὰς πρὸς τὰ ἀριστερά, ὡς τοῦτο γίνεται εἰς τὰς ἐκδόσεις «Les Belles Lettres» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Λατίνων συγγραφέων. Αἱ εἰς τὸ τέλος ἐκάστου τόμου τεθεῖσαι σημειώσεις ὑποβοηθοῦσι πολὺ τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν κατανόησιν δυσκόλων τινῶν Ἀρχιμηδεῶν προτάσεων. Ἀξία ἐξάρσεως τυγχάνει καὶ ἡ ἐπιτυχὴς σκέψις τοῦ κ. Mugler, ὅπως τὰ σχήματα τοῦ κειμένου τεθῶσιν αὐτούσια (μὲ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα) καὶ εἰς τὸ γαλλικὸν κείμενον.

Θὰ ἦτο παράλειψις ἐὰν δὲν ἐσημειοῦμεν, ὅτι ὁ κ. Mugler διέθεσεν 30 συναπτὰ ἔτη τῆς ζωῆς του (ἀπὸ τοῦ 1940) διὰ τὴν ἔκδοσιν τριῶν ἑλληνικῶν ἔργων: 1) τοῦ Λεξικοῦ τῆς Γεωμετρικῆς Ὁρολογίας τῶν Ἑλλήνων, 2) τοῦ Λεξικοῦ τῆς Ὀπτικῆς Ὁρολογίας τῶν Ἑλλήνων καὶ 3) τῶν 3 τόμων τῶν Ἀπάντων τοῦ Ἀρχιμήδους. Ἡ Διεθνὴς Ἐπιστῆμη, καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Ἑλληνική, εἶναι εὐγνώμων πρὸς τὸν ἀκαταπόνητον καὶ ἔνθερον ἐργάτην καθηγητὴν κ. Charles Mugler, τοῦ ὁποίου τὸ λαμπρὸν ἔργον καθιστᾷ ἐπὶ κίαιρα τὰ μεγάλα μαθηματικὰ ἐπιτεύγματα τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ

* * *

HELMUTH GERICKE, *Geschichte des Zahlbegriffs*, Bibliographisches Institut, Manheim - Wien - Zürich, (Hochschultaschenbücher 172/172a. Forschungsinstitut des Deutschen Museums, Reihe D, 1970).

Κατὰ τὸν συγγραφέα, καθηγητὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου καὶ διευθυντὴν τοῦ Τμήματος Ἑρευνῶν διὰ τὴν Ἱστορίαν τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνικῆς τοῦ ἐν Μονάχῳ Γερμανικοῦ Μουσείου (τῆς Τεχνικῆς) οἱ Ἕλληνες δὲν ἔκαμαν ἀπλῶς πράξεις μὲ τοὺς ἀριθμούς, ἀλλ' ἐθεώρουν αὐτοὺς ὡς ἀντικείμενα, διὰ τὰς ιδιότητας τῶν ὁποίων ἠδύνατο κανεῖς νὰ ἐκφέρῃ, διαφόρους ὑποθέσεις. Ἐκ τῶν ὑποθέσεων τούτων προέκυψαν διάφοροι ὀρισμοὶ τῶν ἀριθμῶν. Οὗτοι περιελάμβανον μόνον τοὺς φυσικοὺς ἀριθμούς. Ὅρισμοὶ διὰ τὰ κλάσματα ὑπάρχουν εἰς τοὺς ὀρισμούς τοῦ 7ου βιβλίου τῶν Στοιχείων τοῦ Εὐκλείδου, ἐν ᾧ διὰ τοὺς ἀσυμμέτρους ἀριθμούς δὲν ὑπάρχουν ὀρισμοί, διότι ἡ σχετικὴ θεωρία ἀναφέρεται εἰς τὰ ἀσύμμετρα μεγέθη, περὶ τῶν ὁποίων ἐκτενῶς πραγματεύεται ὁ Εὐκλείδης εἰς τὸ 10ον βιβλίον τῶν Στοιχείων του.

Ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἤρχισε νὰ διευρύνεται ἡ ἔννοια τοῦ ἀριθμοῦ, ὁπότε ἡ ἔννοια τῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ἀριθμῶν ἔλαβε συγκεκριμένην μορφήν. Ἡ ἀνάγκη ἐνὸς νέου καθορισμοῦ τῶν πραγματικῶν ἀριθμῶν ἐγένετο καταφανὴς κατὰ τὴν ἀπόδειξιν τοῦ θεωρήματος τῆς μέσης τιμῆς, καθ' ἃ μία συνάρτησις συνεχῆς εἰς ἓν διάστημα, εἰς τὰ ἄκρα τοῦ ὁποίου αἱ τιμαὶ αὐτῆς ἔχουν διάφορα πρόσημα, πρέπει νὰ ἔχη τοῦλάχιστον μίαν μηδενικὴν τιμὴν (ρίζαν), ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ θεωρήματος, ὅτι μία ἀκολουθία πληροῦσα τὴν συνθήκην συγκλίσεως τοῦ Cauchy ἔχει ἓν ὄριον. Ἀξιωματικούς ὀρισμούς τῶν ἀριθμῶν ἐπεχείρησε πρῶτος ὁ Δαβίδ Χίλμπερτ περὶ τὸ 1900. Διὰ τῶν ὀρισμῶν τούτων, οἱ μιγαδικοὶ ἀριθμοὶ ἀνήχθησαν εἰς τοὺς πραγματικούς ἀριθμούς, οἱ πραγματικοὶ εἰς τοὺς ῥητούς καὶ οἱ ῥητοὶ εἰς τοὺς φυσικούς ἀριθμούς.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς 5 κεφάλαια μὲ πολλὰς ὑποδιαιρέσεις ἐκάστου κεφαλαίου. Διὰ τῆς ἀνωτέρω πραγματείας τοῦ ὁ κ. Gericke προσφέρει σπουδαιότατην συμβολὴν εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐξελιξέως τῆς ἐννοίας τοῦ ἀριθμοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι σήμερον. Ἡ σαφήνεια, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως κατὰ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἱστορικῆς ἐξελιξέως τῆς ἐννοίας τοῦ ἀριθμοῦ καθιστᾷ τὸ βιβλίον ἐξόχως ὠφέλιμον.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗΣ

* *

GEORGIOS CH. KOUMAKIS, **Platons Parmenides**. Zum Problem seiner Interpretation (=Abhandlungen zur Philosophie, Psychologie und Pädagogik, τόμ. 74) Bouvier Verlag Bonn 1971 σσ. 240.

Ἡ ἀνωτέρω ἐργασία ἀντικείμενον ἔχουσα τὸν «Παρμενίδην» τοῦ Πλάτωνος ἀποτελεῖ ἐπὶ διδακτορικᾷ διατριβῇ ἐν τῇ φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Παν/μίου τῆς Βόννης καὶ σκοπεῖ τὴν ἐρμηνείαν καὶ ἐρευνᾷ τὸ προβλήματος τοῦ πλατωνικοῦ Παρμενίδου. Βεβαίως τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόβλημα εἶναι πολὺ παλαιόν· πλῆθος ἱστορικῶν τῆς φιλοσοφίας καὶ κλασσικῶν φιλολόγων ἐπεχείρησαν κατὰ καιροὺς τὴν ὄντως δύσκολον διεΐσθυσιν ἐν τῷ πλατωνικῷ «Παρμενίδῃ», ὅστις τυγχάνει ἐν ἐκ τῶν πλέον δυσκόλων ἔργων τῆς πλατωνικῆς φιλολογίας.

Ὁ πλατωνικὸς Παρμενίδης ἀναφέρεται εἰς τὴν περὶ ἰδεῶν θεωρίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ὡς βᾶσις ταύτης εἶναι ἡ διαλεκτικὴ ἀναίρεσις τῶν ὑποθέσεων· ὄντως δύο τυγχάνουσιν αἱ βασικαὶ θέσεις, περίξ τῶν ὁποίων θὰ περιστραφῶσι καθ' ἡμᾶς αἱ ἐννέα ὑποθέσεις ἧτοι «εἰ ἔν ἐστιν» καὶ «εἰ ἔν μὴ ἐστιν». ἐπὶ τῶν δύο ἀνωτέρω προτάσεων θὰ κατανεμηθῶσι αἱ 1 καὶ 2 καὶ 4 καὶ 5 ὑποθέσεις δηλαδὴ 137C—142 A, 142 A—155 E, 157 B—159 B, 159 B—160 B (Σημ. ἡ τρίτη ὑπόθεσις εἶναι συγκερασμὸς τῶν δύο πρώτων ὑποθέσεων 137C—142A καὶ 142A—155E) ἐν συνεχείᾳ δὲ αἱ 6 καὶ 7 καὶ 8 καὶ 9 ἧτοι 160B—163B, 163B—164B, 164B—165E καὶ 165E—166 C.

Ἐν κατακλείδι ἔπεται τὸ συμπέρασμα : «Ἐν εἶτ' ἐστιν εἶτε μὴ ἐστιν, αὐτό